

Kadunud päike

Õeldakse, et aeg muutub ja ühes ajaga ka inimesed. Toeliselt jääb aga inimene oma põhiolennuse ja tungide poolt samaks — õigu täna, eile või homme. On ju tõi, et aja tuuled ja tormid, puhudes mitnesuguse jõuga üle üksikute kui ka üle hulkade, sunnivad ka inimesi ajajärgude vastavale hoiakule. On selge, et kuri aeg kitsub inimestest esile rohkem kaarmust ja hoolimatust ning raske oluslik sunnib tihti tegudele, milledeks inimese käsi muudki ei tõuseks. Oma sügavama põhiolennuse poolt jääb aga inimene üldiselt selleks, mis ta on, — ja nimelt võitlejaks oma elu ja õnne eest.

„Kadunud päike“ püüab lauale tuua üht muisugust võitlusliili. Kuju-tades oluslikku ja elu Eestimaa Taani valduste osas XVI sajandi teisel poolel, näitab ta tihlasi talupoeglikku elutungi ja jõudu ning eriti kahe noore inimese võitlust oma eluõiguse ja õnne eest.

Sel ajal valitses nimetatud aladel, eriti läänistamata osades, valkukoormiste kord ja kohalik onarvaltsuslik elukorraldus. See laskis püüdlukult majandatud põislahudel tõusta tihti otse imetlusvääriva jõukuseni ja suuruseni, kuid tihlaegu tõusis üha selgemaks ka ühiskondlik kahistumine juba vakuses endaski, ja see on tihks asjaoluks käesoleva näidendi sündmustiku kujunemiselgi.

Ühel ilusal, rõõmsal pühapäeval algab see. Kaks noort inimest, Ebe ja Leemet, ulatavad üksteisele käe ja tõotavad siit peale minna üheskoos. Kergem on aga kahel noorel inimesel õnnestada üksteist tööstusega kui minna edasi üheskoos mõõda tihti väga ebasõbralikku eluteed. Ebe on metsa-asuja kehritar, Leemet vakuse uhkeima ja jõukaima adratatuniku poeg. Leemeti isa on õppinud elu mõismana sellaväärt kui noore inimese sidame ja vere isemeelised soovid. Kindlalt ja kaalutletult määrab ta pojale ette sootuks teissuguseid samme ja ses olukorras näis noorte elukavadele signeivat ette mõndki raskust. Ja kui siis Ebe veel vakupeo puhul oma au kaistes tappis foogiti sulase ja pidi kaagihirnil põgenema, siis oli kahe noore kuldseis lootusis alanud armastus jõudnud välja surmahirnu ja nõutuse tihja plineduseni.

Nõrgad nutavad muisugustel pilkudel ja jäävad lootusetuses elutee ääre maha. Targad hakkavad mõtlema, kuidas pääseks kõlge lker-gemini. Tugevad aga võitlevad. Ja lkuigi Leemet sündmuste äkilisusest ja selleaegsetest oludest mõistetavast nõutusest ei osanud esimesel heikel pakkuda oma armastatule abi ega varju, ei jätta ta kord omaks-võetud mõtet maha. Mõök võib ja reisipann seljas — nii läheb ta teedele — kauaks või igaveseks — ta ei tea seda. Üht ta aga teab: kes otsib ja kes ei väsi, sellele on leidmise lootus lähemal kui kodus kaebajale ja saatusse peale murisejale.

Samaal ajal, kui ta otsib oma kadunud päikest, on kodumaa lõnal rasked pilvi, mis katavad inimeste eest valguse. Vene-Liivi sõja verine taanis täidab hirnu ja ahasusega, tuha ja surmaga ühe õitsva elupaiga teise järele. Ja ajal, mil sõda on levimas ordu aladelt ka taani aladele,

võtab Leemet mõõga ja võitleb mitte ainult enda, vaid ka maa eest, mille plinnalt ta otsib oma õnne. Ühes mõne teise sõjasulasega, muisuguseid nagu tedagi sel ajal värvaiti rohkesti ka maarahva hulgas, kihutab ta jalule hirnutet haaratud rahva seisma oma kodude eest.

Ses võitluses on ta jälle oma isa kõrval. Ses võitluses hoiakse häving eemale ta kodupaigast. Koos sellega ta leiab ka, et ei ole kadunud ta isiklik päike, nagu ei ole kadunud taevapäike ta kodumaa kohaliki, vaid seegi paistab jälle kui kinnituseks, et kes ei murdu ega väsi, see teenib endale ka õiguse õnnele ja elule.

August Mälik

Tähelepanu!

1. „Estonia“ teatris kehthb järgmine kordi.
1. Etenduse alguseks suletakse teatrisaali ukсед ja uksehooldajatel on valjusti keelatud siis veel kedagi saali lasta.
2. Hiljaksajajatel tuleb oodata kuni järgmise vaheajani.
3. Saali ukсед avatakse pärast seda, kui eesriie on aplausi peale lahti läinud ja uuesti sulatud.
3. Suitsetamine teatrisaalis, fuažeedes, jalutusruumis ja riiteholuruumides on kõvasti keelatud.
- Suitsetajaid palutakse kasutada ainult einelaudade juures suitsetamises määratud ruume, milles on esimesel korral suur einelaud ja suitsetamistuba, teisel korral väike einelaud ja roheline saal.
4. Korrapidamise teenistuses olevatel ametnikel on eeskirti korraldajate tähelepanu sellele korraldusele juhtida.
5. Etendusel kaastegevate tegelaste nimed on saali ustele välja pandud.

Direktstioon.